

Stortingets ombudsnemnd for Forsvaret

Vår referanse
2022/10-16

Dato
11.04.2024

Referat fra nemndsmøtet 13. og 14. februar 2024

1 INNLEDNING

- (1) Ombudsnemnda hadde samling i Oslo, 13. og 14. februar 2024. Nemndsmedlemmene Gjennestad, Eldegard og Kolbjørnsen meldte forfall. Samlingen bestod i møter med forsvarsministeren, sjef Forsvarets personell- og vernepliktssenter, Riksrevisjonen og advokat Marit Lomundal Sæther.

2 OMBUDSNEMNDAS MØTE MED FORSVARSMINISTEREN

- (2) Fra Forsvarsdepartementets side deltok, foruten forsvarsminister Bjørn Arild Gram og politisk rådgiver Ingrid Nikoline Sand, brigader Erlend Bekkestad, avdelingsdirektør Ståle Tangestuen og rådgiver Henrik Izzet Thommesen.
- (3) Forsvarsministeren ser på Ombudsnemndas arbeid som viktig og nyttig for Forsvaret.
- (4) Forsvarsministeren informerte Ombudsnemnda om at Forsvaret står overfor et stort spenn av utfordringer, fra oppbygging av personellstrukturen til nødvendige materiellanskaffelser og store investeringer i eiendom, bygg og anlegg.
- (5) I den nye langtidsplanen for forsvarssektoren, er det viktig først og fremst å få de kapasitetene Forsvaret allerede har, til å fungere tilfredsstillende. Videre mener forsvarsministeren det er viktig å bruke pengene riktig, nå som det skal investeres stort i Forsvaret. Av den grunn må «modernisering og effektivisering»-arbeidet fortsette. Når det er sagt, mener forsvarsministeren at Forsvaret må være dyktige på partsprosesser i forbindelse med omstillinger, slik at personellets rettigheter og interesser ivaretas. Forsvarsministerens inntrykk er at Forsvaret blir stadig bedre på forvaltningen av omstillinger.
- (6) Når det gjelder den pressede personellstrukturen – det vil si volumet av personell i Forsvaret med rett kompetanse – mener forsvarsministeren det er viktig å være ærlig på at det vil bli verre før det blir bedre. Når bedringen kommer, vil den være langvarig.

- (7) Med referanse til Ombudsnemndas tilsyn hos Forsvarets operative hovedkvarter i februar 2023, fortalte forsvarsministeren at Bodin leir ikke skal nedlegges.
- (8) Forsvarsombudet orienterte om sitt besøk hos det norske styrkebidraget til *Enhanced Forward Protection*-styrken (EFP) i Litauen, i mars 2023. Forsvarsministeren har tatt forsvarsombudets brev til forsvarssjefen, som ble skrevet på bakgrunn av besøket, til orientering.
- Forsvarsministeren vil ikke ta grep for å sidestille «internasjonal innsats» med «internasjonale operasjoner», fordi det er en komplisert problemstilling med mange avskygninger.
 - Når det gjelder personellets brannsikkerhet, er forsvarsministeren enig med forsvarsombudet i at dette skal holde et tilfredsstillende nivå for de norske styrkene. Samtidig minnet forsvarsministeren om at Norge må være lydhør overfor mottagerstaten, og at det kan være en viss distanse mellom norske regler og forventninger og hva mottagerstaten kan eller vil imøtekomme.
 - At manglende rammeavtaler hindrer det norske personellet i å få tilstrekkelig mengde og utvalg av mat, mener forsvarsministeren er for dårlig. Dette forventer han at Forsvaret rydder opp i.

Forsvarsministeren informerte om at Tyskland trolig vil forsterke sitt bidrag til EFP-styrken, og at oppdraget derfor naturlig vil forandre seg.

- (9) Forsvarsministeren og Ombudsnemnda er enige om at det er viktig at Forsvaret tar hånd om disiplinærsakene på en slik måte som Stortinget forventer, når Generaladvokatembetet avvikles. Sporvalget i enkeltsaker mellom disiplinærrett og strafferett – om saken skal behandles som en disiplinærsak eller som en straffesak – er sentralt for personellets rettssikkerhet. Samvirket med påtalemyndigheten må fungere. Det samme gjelder håndteringen av arbeidsrettslige, sikkerhetsrettslige og andre rettslige virkninger av disiplinærsaken/straffesaken.

Forsvarsministeren er enig med Ombudsnemnda i at det er viktig at det nye opphenget i Forsvaret blir tilstrekkelig synlig og uavhengig, med dertil gjennomslagskraft. Nemnda varslet om at Forsvarets innretning av og håndtering av disiplinærsakene trolig vil bli gjenstand for tilsyn.

3 MØTET MED SJEF FORSVARETS PERSONELL- OG VERNEPLIKTSSENTER

- (10) Omorganiseringen av Forsvarets HR-ressurser er en forutsetning for tillitsreformen. Omorganiseringen av Forsvarets HR-ressurser innebærer at alt HR-personell samles under en felles ledelse i FPVS og at sjef FPVS blir ansvarlig for all utøvende HR i Forsvaret.

Målet med å sentralisere oppgaver og prosesser er å oppnå stordriftsfordeler og redusere sårbarheter og ulikheter gjennom å skape robuste fagmiljø, og standardisere og forenkle HR-tjenester. Oppgaver skal i størst mulig grad gjøres én gang og på ett sted. Videre er det et mål å redusere belastning på linjeledere og frigjøre kapasiteter og ressurser til operative prioriteter.

- (11) Sjef FPVS understreket for Ombudsnemnda at digitale styringsverktøy er avgjørende for at Forsvaret skal lykkes med personell- og HR-relaterte prosesser, herunder modernisering og effektivisering. Her har Forsvaret et stort, ubenyttet potensial. Per i dag er de digitale styringsverktøyene ikke gode nok. Sjef FPVS er bekymret for tempoet i digitaliseringen av Forsvaret.
- (12) Av andre utfordringer pekte sjef FPVS på byråkratiske beslutningsprosesser, en personellinstruks og et lov- og avtaleverk som begrenser Forsvarets muligheter til å håndtere utfordringene Forsvaret står overfor i tiden som kommer. Beslutningsprosessene og lov- og avtaleverk må forenkles, og personellinstruksen må tilpasses situasjonen Forsvaret er i, for å stimulere særlig yngre ansatte til å bli værende i Forsvaret over tid. Sjef FPVS mener Forsvaret må tenke langsiktig og legge en plan for personell-strukturen i Forsvaret for de neste 10–15 år.

4 MØTET MED RIKSREVISJONEN

- (13) Fra Riksrevisjonen møtte ekspedisjonssjef Aleksander Åsheim og avdelingsdirektør Thor Haakon Knudsen.
- (14) Møtet handlet om å utveksle erfaringer, blant annet med bakgrunn i Riksrevisjonens og Ombudsnemndas undersøkelser og omtale av Forsvarets F 35-anskaffelse, og om mulige kontakt- og samvirkepunkter i fremtiden.

5 MØTET MED ADVOKAT MARIT LOMUNDAL SÆTHER

- (15) Møtet handlet om prinsipielle problemstillinger som ligger i en enkeltsak der advokat Sæther bistår en skadd veteran. Saken er kjent for Ombudsnemnda. Enkeltsaken som sådan er fremsendt Sivilombudet.
- (16) Problemstillingene i saken handler i stort om ulike sider ved Statens pensjonskasses saksbehandling av skadde veteraners erstatningskrav, herunder saksbehandlingstid og bevisvurdering, der advokat Sæther mener man må kunne spørre seg om Stortingets vilje med ordningen skjer fyllest.
